

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/44
Toplantı Tarihi/Sayısı : 9.8.2022/19
Karar Numarası : 2022/544
Başvuran : Y.E.D
Başvuran Vekili : --
Adres : ---
Muhatap Kurum/Kişi : --
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, ırk ve etnik köken temelinde belirli bir topluluğa yönelik tahkir edici söylemlerde bulunulduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, dilekçesinde özetle; 12/01/2022 tarihinde sanatçı ...'nın sosyal medya hesabından paylaşım yapmış olduğunu, ilgili paylaşımında ‘Yıllar önce bu soysuz araplara tepkili olduğum için uzun süreli lince maruz kalmıştım, şimdi herkes ne mal olduklarını anladı. Daha bunlar iyi günler, ekmeğe ortak yakında toprağa da ortak olacaklar. Bıçaklamalar, tecavüzler, sonu yağmadır bunun. Hiç şikâyet etmeyin, göz göre göre geldi’ ifadelerinin yer aldığını, adı geçen sanatçının ırk ve etnik köken temelinde belli bir topluluğa yönelik tahkir edici söylemlerde bulunduğunu ifade ederek gerekli işlemlerin yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Anayasa'nın ‘‘Kanun önünde eşitlik’’ başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

‘‘Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (Ek fıkra: 7/5/2010-5982/1 md.) Çocuklar, yaşlılar, özürllüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.’’

4. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun ‘‘Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı’’ başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

‘‘Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (...)’’

5.6701 sayılı Kanun'un ‘‘Ayrımcılık yasağının kapsamı’’ başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

‘‘Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya

da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.”

6. 6701 sayılı Kanun’un ‘‘Kurumun Görevleri’’ başlıklı 9’uncu maddesinin (g) bendinde, Kurumun; ‘‘Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek’’ le görevli olduğu düzenlenmiştir.

7. Mezkûr Kanun’un ‘‘Başvurular’’ başlıklı 17’nci maddesinin birinci fıkrasına göre: ‘‘Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...)’’

8. 6701 sayılı Kanun’un Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 48’inci maddesi şöyledir:

‘‘(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

- a) Kurumun görev alanına girip girmediğı,
- b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı,
- c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı,
- ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı,
- d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediğı,
- e) Belli bir konuyu içerip içermediğı,
- f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir.’’

9. Mezkur Yönetmelik’in 49’uncu maddesinin altıncı fıkrasına göre; ‘‘Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması hâlinde de incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir.’’

10. Aynı Yönetmelik’in 67’nci maddesine göre; ‘‘Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliğı esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.’’

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. 6701 sayılı Kanun’a göre Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesi kapsamında Kurum, ayrımcılık yasağı ile ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvuruları incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmekle görevli kılınmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında ise Kuruma başvuru

yapılamamaktadır. Bu çerçevede, başvuranın ırk ve etnik köken temelinde belirli bir topluluğa yönelik tahkir edici söylemlerde bulunulduğu iddiasını içeren başvurusu ayrımcılık yasağı bağlamında ele alınacaktır.

14. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesine göre ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişinin Kuruma başvuru yapabileceği düzenlenmiştir. Söz konusu hükümden hareketle; ayrımcılık yasağı ihlali iddiaları kapsamında bir başvurunun kabul edilebilmesi için başvuranın, farklı muamele teşkil eden eylem, işlem veya ihmalden kaynaklı bir zarara uğraması gerekmektedir. Somut başvuru kapsamında da muhatap tarafından dile getirilen ifadelerden dolayı başvuran, muhatabın söylemlerinin tahkir edici boyutta olduğunu iddia etmiş olsa da ayrımcılık yasağı ihlalinden nasıl bir zarar gördüğüne ilişkin başvurusunda herhangi bir açıklamada bulunmamıştır.

15. Diğer bir yandan 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesine göre hukuken tanınan hak ve hürriyetlerden yararlanmada cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaklanmıştır. Aynı Kanun'un 5'inci maddesinde kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri tarafından gerçekleştirilecek hizmet sunumlarında ayrımcılığın yasak olduğu hükme bağlanarak ayrımcılık yasağının kapsamı belirlenmiştir. Ayrımcılık yasağı ihlali iddiaları değerlendirilirken Kanun'da yer alan kapsam doğrultusunda hizmet sunumunda eylem veya eylemsizliğin bir sonucu olarak herhangi bir ayırım, dışlama veya kısıtlamanın meydana gelmiş olması gerektiği değerlendirilmektedir. Somut olay çerçevesinde ise başvuran ile muhatap arasında herhangi bir hizmet sunumu gerçekleşmediği, muhatabın belli bir topluluğa yönelik açıklamalarda bulunduğu; dolayısıyla başvuru konusunun 6701 sayılı Kanun ile belirlenen ayrımcılık yasağının kapsamında yer almadığı değerlendirilmektedir.

16. 6701 sayılı Kanun'un Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 49'uncu maddesinin altıncı fıkrasına göre; *"Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması hâlinde de incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir."* Aynı Yönetmelik'in 67'nci maddesine göre; *"Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."*

17. Somut dosya kapsamında, başvuranın muhatabın açıklamalarıyla bağlantılı olarak herhangi bir zarara uğradığı yönünde veya buna ilişkin kanaat oluşturacak açıklamalarda bulunmadığı, ayrımcılık yasağı kapsamında başvuran ve muhatap arasında 6701 sayılı Kanun çerçevesinde öngörülen bir hizmet sunumunun gerçekleşmediği anlaşıldığından mezkur mevzuat hükümleri uyarınca ayrımcılık yasağının ihlali iddiası yönünden başvuru hakkında kabul edilmezlik kararı verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 09.08.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE

Üye